

Večernik

Leto IV. (XI.), štev. 34

Maribor, torek 11. februarja 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409

Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš po tarifu

Oglaš sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prašernova ulica št. 4

Naše stališče napram Madžarski

sta te dni markantno povdarila naš trgovinski minister g. Juraj Demetrovič in šef našega presbitorja g. Milan Marjanović. G. Demetrovič je naglasil med drugim zlasti, da razvoj ekonomskih vezi med Jugoslavijo in Madžarsko kaže stalno izboljševanje in jačanje, izmenjava blaga med obema državama je glasom statistike vedno živahnjša. Vedno bolj se izražajo težnja, da se potom čim tesnejšega sodelovanja daje čim večja vrednost skupnim ekonomskim interesom in kolektivnim silam. Vsak napor v cilju ekonomskega zblizovanja obeh držav treba toplo pozdraviti, ker odgovarja ne le ekonomskim interesom obeh sosednih držav, ampak predstavlja imperativno potrebo in pogoj za ekonomsko sodelovanje v Evropi. Da pa se morejo vpostaviti pogoji za ekonomsko zblizanje, je treba voditi račune ne samo o ekonomskih, ampak tudi o drugih dejstvih. Upravičena je nadeja, da bo osebna inicijativa ljudi iz gospodarskih krogov obeh držav dala na tem polju najsrečnejše rezultate.

G. Milan Marjanović, šef centralnega presbitorja v predsedništvu vlade v Beogradu, je sotrudniku lista »Pesti Naplo«, ki je po haaškem sporazumu prvi pokrenil vprašanje zblizanja med Jugoslavijo in Madžarsko, istotako dal zanimive izjave. Žalostno je sploh — je dejal — da treba o sodelovanju in izmirjenju šele razpravljati. Če smo se svoj čas v nacionalnih bojih pod vplivom šovinističnega nacionalizma dunajske politike razšli, so vendar že pred desetletji se pojavili prvi znaki pomirjenja. Jugoslovanska misel ni bila naperjena proti Madžarski, ampak proti habsburškemu režimu. Po osvoboditvi smo šli z Malo antanto. Psihološko razpoloženje povojnih let je na Madžarskem vzbujalo domneve, da je Mala antanta naperjena proti Madžarom. Prvotno prijateljski odnosi med Jugoslavijo in Madžarsko so se ohladili. Razumljivo je, da Madžare boli zmanjšanje njihove države, in mi gledamo s človeškimi očmi na njihove pritožbe glede današnjih mej. Razumemo madžarske revizionistične težnje, toda vse je treba presojati z vidika realnosti. Jugoslavija ne more zapustiti Male antante, ki po našem mišljenju vedno igra vlogo stabilizacijske organizacije v Srednji Evropi. Zakaj bi ne mogla v to organizacijo vstopiti tudi regenerirana Madžarska?

Krasna je ideja — nadaljuje Marjanović — Panevrope in podonavske konfederacije. Toda če hočemo lepe sanje prevesti v stvarnost, ne smemo puščati z vidika realnih dejstev. Ta stvarnost pa odpira lepe perspektive. Prava Srednja Evropa ne začneja pri Donavi, ampak pri Baltiku. Ta nova konstrukcija držav bi se pričela pri Baltičkem morju in v njo bi vstopile

Poslope »Il Popola di Trieste« pognano v zrak

ATENTAT S PEKLENSKIM STROJEM. — EN UREDNIK MRTEV, DVA UREDNIKA IN UREDNIŠKI SLUGA SMRTNO NEVARNO RANJENI.

TRST, 11. februarja. Preteklo noč je bil izvršen na večnadstropno časopisno poslopje fašistovskega očitiloznega organa »Popolo di Trieste« bom bni atentat, ki je poslopje popolnoma demoliral in je skoro izravnal z zemljo.

Ob 22.30 je eksplodiral na stopnišču poslopja na Trgu St. Catherine št. 4 peklenški stroj. Eksplozija je bila strašna, učinek še hujši. Tri na stopnišču slučajno nahajajoče se urednike in enega uredniškega slugo so potegnili v razvaline.

Domneva se, da so položili peklenški stroj v poslopje komunisti, ekstremni fašistični krogi pa sumičijo seveda tudi pripadnike slovanske manjšine v Trstu. Policija je odredila obširno preiskavo, vendar dosedaj brez uspeha. Za storilci manjka za enkrat vsaka sled, med prebivalstvom vlada silno razburjenje.

TRST, 11. februarja. O atentatu na poslopje »Il Popolo di Trieste« se poročajo sledeče posameznosti:

Ko so ob 10.30 zvečer uredniki zapuščali uredništvo, je eksplodiral v bližini velikih vrat pod stopniščami peklenški stroj. Učinek eksplozije je bil tako silen, da je bilo vse stopnišče v trenutku kup razvalin. Trije uredniki in sluga, ki so ravno prišli iz uredništva, so obležali pod razvalinami. Ostali uredniki so bili že na cesti in so tako srečno ušli sigurni smrti. Nepoškodovani so ostali dalje tudi v zadnjem traktu tiskarne zaposleni ljudje.

Eksplozija je bila tako močna, da je povzročila paniko po vsem mestu. Prvotno se je zdelo, kakor da je eksplodirala kakšna granata najtežjega kalibra. Iz vsega mesta so drveli ljudje na pozorišče atentata na Trgu Sv. Katarine, kjer o kasadem zidovju večnadstropnega poslopja sploh ni bilo več sledu. V zadnjem traktu je vrglo vsa vrata in okna iz obzidja, po vseh bližnjih hišah so vsled silnega zračnega pritiska popokale vse šipe. Ker je bila vsled eksplozije razbita tudi plinska napeljava, je nastal kmalu požar. Gasilci spočetka sploh niso mogli v bližino razvalin. Šele potem, ko

so zaprli dovodne plinske cevi, je bilo mogoče požar na razvalinah omiliti.

Izpod razvalin so potegnili štiri težko ranjene. Enemu od njih je odtrgalo obe nogi in je umrl takoj po prevozu v bolnico. Ostala dva urednika in uredniški sluga imajo večkrat zlomljene roke in noge in ni niti najmanjšega upanja, da bi jih bilo mogoče ohraniti pri življenju.

Vodilni fašistovski funkcionarji so odšli takoj v spremstvu policijskih uradnikov ter zastopnikov prefekture na pozorišče atentata. Na podlagi izvedeniškega mnenja je prišla komisija do zaključka, da je eksplodiral na stopnišču iz granate napravljeni, z več kili ekrazita nabasani peklenški stroj.

Vsem se zdi naravnost zagonetka, kako so mogli priti atentatorji v sicer močno zastraženo poslopje. Tudi še ni pojasnjeno, ali je bila izvršena eksplozija s pomočjo ure, baterije ali samo vžigalno vrvič.

Atentat je izzval seveda po vsem mestu ogromno senzacijo. Listi so izšli v posebnih izdajah s podrobnimi opisi atentata. Pri tem kažejo s prstom na komuniste, namigavajo pa tudi na slovanske elemente. Policija je izvršila številne aretacije, vendar čuva o rezultatih preiskave še strogo tajnost. Rano jutraj je bil izdan kratak komunike, ki ugotavlja, da manjka za zločinci še vsaka sled.

TRST, 11. februarja. Dosedanja preiskava je doznala, da je bil položen peklenški stroj naravnost pred vrata pod spodnjimi stopniščami. Obstoja je iz granate kalibra 149 mm in je bil napolnjen z ekrazitom in železnimi drobci. Detonacija je sledila točno ob 22.30.

Gasilci so podrli še stojče zidovje poprej ponosnega poslopja z močnimi drogovi.

Težko ranjeni so: urednika Apollonio Missuri in Antonio Misich, oba iz Trsta in uredniški sluga Giuseppe Olle, tudi iz Trsta. Med prevozom v bolnico umrl urednik je Fernando Neri, rodom iz Ancone.

Strašna rodbinska drama

BUDIMPEŠTA, 11. februarja. V bližini Velike Kaniže se je odigrala včeraj krvava rodbinska tragedija. Pekovski pomočnik Ivan Nemeth je imel ljubavno razmerje s svojo taščo, soprogo pekovskega mojstra Petra Biba. Stari Bib je grozil, da požene iz hiše svojo ženo in Nemetha ter proda svoje premoženje tujim ljudem. Bibova žena je nato nagovarjala svojega zeta, da naj umori tasta. Res sta se ta ponoči splazila v Bibovo sobo, nakar je Nemeth ubil svojega tasta s kijem. Nato je zgrabila za kij še Bibova žena in folkla ž njim po truplu mrtvega moža. Truplo sta skrila končno na podstrešju. Morilec sta bila takoj aretirana in sta že priznala zločin. Ker je tudi Nemethova žena pred kratkim nenadoma izgnila, obstoja sum, da je ljubavna dvojica tudi njo spravila s pota. Ogorčenje ljudstva je bilo tako veliko, da so orožniki le z največjo težavo preprečili, da morilec nista bila linčana.

Kongres slovanskih gasilskih zvez

se bo vršil od 1. do 4. avg. v Ljubljani pod protektoratom Nj. Vel. Kralja. Računa se, da bo prišlo na kongres nad 30.000 gasilcev iz slovanskih držav in iz Rumunije. Povabljeni so tudi mednarodna gasilska federacija v Parizu, gasilske zveze iz Francije, Švice, Danske in nordijskih držav. Čehi so javili, da bo prišlo na kongres nad 1000 češkoslovaških gasilcev v krojih. Dne 3. avg. bodo velike gasilske vaje, ki se jih bo udeleževalo nad 10.000 gasilcev.

Vlomilci pri krojaču Gomboču aretirani.

Kakor smo poročali, je bilo v noči na soboto 8. tm. vlomljeno v delavnico krojača Gomboča v Tattenbachovi ulici. Naknadno je bilo ugotovljeno, da so vlomilci odnesli 10 ponošenih in 7 novih oblek, za 6 oblek sukna, 7 modnih hlač, 4 telovnike, 4 zimske suknje in 2 jahalne hlače v skupni vrednosti 41.000 Din. Ker je bil v petek popoldne opažen pred delavnico 39letni Gabrijel Kozar, bivši železničar, doma iz Zbigovcev, že večkrat predkaznovan, v družbi nekaj tovarišev, je sum takoj padel nanj in njegovo družbo in je policija pričela v tej smeri preiskavo. Tudi se je doznalo, da je bilo ukradeno blago ponujano v nakup po Studencih. Aretiran je bil najprej 24letni Feliks Likavec, delavec, v Pristaniški ul. 3, na stanovanju. Drugi je prišel v roke pravilci gor omenjeni Gabrijel Kozar, v nedeljo popoldne v stanovanju v Jezdarski ulici. Danes jutraj pa so v Pobrežju v stanovanju matere Jožeta Nudl, njegove ljubice, aretirali 23letnega Jožeta Rotmana, ki se je skril pod posteljo, vendar tako nerodno, da so mu noge gledale izpod nje. Kozar je pri zaslišanju priznal, da sta Likavec in Rotman izvršila vlom in tatvino krog 10. zvečer in prinesla del ukradenega blaga k njemu. Blago so skrili pri neki starinariji na Tržaški cesti, kjer so ga nekaj našli, vendar še manjka vsa boljša roba. V zvezi s tatvino je bil aretiran včeraj tudi Ivan Fleischer, kateremu je Kozar blago ponujal in ki si je sel isto pogledat. V koliko je skriv, bo doznala preiskava. Aretirana je bila tudi Kozarjeva gospodinja G. M., ki je trdila, da je Kozar tisto noč spal doma, ker obstoja sum, da je vedela za vlom in tatvino. Istotako je bila aretirana Rotmanova ljubica Jožeta Nudl, ker istotako obstoja sum, da je vedela za tatvino. Preiskava se nadaljuje. Razer Kozarja vsi ostali še taje, dasi je ugotovljeno, da je inel Rotman na sebi ukradeni telovnik.

Poljska, Češkoslovaška, Madžarska, Jugoslavija, Rumunija in Bolgarska. To bi bila prava baltičsko-podonavsko-balkanska močna in ogromna meddržavna organizacija, ki bo mogla vzeti na sebe nalogo, da bi tvorila most med vzhodom in zapadom. Realiziranje tega grandioznega načrta bi izločilo potrebo mnogih zvez. Kar se tiče revizije, je danes odveč o njej govoriti, krivo je pa tudi mnenje, da je revizija za vse čase nemogoča.

Predpostavljamo, da je možno govoriti o obnovljeni Srednji Evropi, v kateri bi vladal popolnoma nov duh med državami in narodi, ako imamo pred očmi vedno prave cilje zblizovanja. Ako smo si medsebojno odkriti, moremo najti skupno platformo, dolejša pa pustimo komplikacije in diplomatiziranje. Jugoslovensko-madžarsko sodelovanje je imelo že dozdaj široko polje, še večje se odpira za bo-

dočnost. Ako Madžarska želi sedaj po Haagu mir in obnovo, bo z njo vsakdo rad sodeloval. Bliznja bodočnost že lahko prinese gospodarske in politične zveze, in pri dobri volji uspehi ne more izostati. Ni treba posebej naglašati, da bo s tem rešena tudi cela vrsta še nerešenih vprašanj, zlasti narodno-manjšinskih.

Na gospodarskem polju imamo mnogo skupnih interesov. Z veseljem bomo dali Madžarski na razpolago naše luke in sem celo uverjeni, da bi naše pristojne oblasti v slučaju potrebe zgradile kakšno luko za madžarski promet. Gospodarska in politična Madžarska naj ne pozabi, da je ključ in pot za promet proti vzhodu Jugoslavija. Gospodarske zveze bodo ustvarile tudi kulturno in politično prijateljstvo. Z dobro in močno voljo sterigmo ta skok v bodočnost.

Naša industrija in razvoj mesta

POMEN INDUSTRIJE. — STARA IN NOVA INDUSTRIJA. — ZDRAVSTVENI IN RAZVOJNI MOMENTI. — MELJE IN TEZNO.

Slovenska mesta niso v preteklosti nikdar igrala velike politične vloge, a bila so tudi sicer le središča agrarnih in gospodarsko obče slabo razvitih pokrajin. Zato je naravno, da se niso mogla razviti v velemesta. Edino izjemo je tvoril za časa bivše Avstrije Trst, ki se je zaradi svoje ugodne lege in ker je postal glavno pristanišče cesarstva, v razmeroma silno kratkem času razvil do mogočnega emporija s četrtilijona prebivalci. Razvoj Ljubljane, Gorice, Maribora, Celovca, Beljaka in Celja pa je bil nasprotno zelo počasen. Vsa ta mesta, dasiravno po svojem nastanku starejša kakor marikatero današnje evropsko velemesto, so pričela živeti v hitrejšem tempu šele po zgraditvi železnic in po prvem nastanku industrije. Najlepši dokaz za to je pač naše mesto samo. Pred sto leti je bilo kot tak skoraj brez vsakega večjega pomena. Vsa okolica parka, vsa predmestja, posebno pa vsa ozemlja sedanjega desnega brega, so bila takrat še nezazidana.

Nova doba se je za Maribor tedaj pričela z zgraditvijo železnice, posebno pa še z ustanovitvijo sedanjih delavnic in pozneje kurilnice na koroškem kolodvoru. Njej se ima zahvaliti za svoj razvoj pred vsem ves mestni del na desnem bregu in brez nje bi tudi Studenci ne bili nikoli postali največja predmestna občina, kakor so. Vzporedno s tem se je pa pričela ustanavljati v Mariboru tudi druga, privatna industrija, ki je nastala po petesnem delu v drugi polovici prejšnjega stoletja ali pa se je v tem času vsaj razvila do prave industrije. Tu je treba pač v prvi vrsti omeniti veliko pivovarno Union, prejšnjo Götzovo last, dalje Franzov in Scherbaumov mlin, Bergovo tovarno za usnje, pozneje Freundovo tovarno za usnje v Melju itd. Vendar pa se je vršilo ustanavljanje industrije v Mariboru brez sistema, tako glede stroke kakor tudi glede koncentracije industrijskih zgradb v posebnem, nalašč za to določenem delu mesta. Izven delavnice državnih železnic, ki je še danes največje industrijsko podjetje v Mariboru, si je vsa starejša industrija izbrala prostor za svoje tovarne v sredini mesta. Šele novejša predvojna in najnovejša povojna doba je usmerila novonastajajočo industrijo v dva ločena predela, v Melje in na Tezno.

Melje je pričelo postajati koncentracijska točka za mariborsko industrijo že pred vojno. Od sedanjih tamkajšnjih industrij so bile docela na novo šele po vojni osnovane samo predilnice, vse druge so se po osvobojenju le povečale in

modernizirale. Tako je bil po velikem požaru popolnoma prenovljen in moderniziran Franzov mlin s tovarno testenin, tovarnica za milo »Zlatorog« se je povečala in pričela producirati tudi razne druge predmete, modernizirana je bila Freundova tovarna za usnje, velike spremembe so se pa izvršile mimo drugega tudi v mestni plinarni in v mestni klavnici. Temu nasprotno pa je postalo Tezno industrijsko središče izključno samo po vojni. Vse sedanje tamkajšnje tovarne so bile ustanovljene in zgrajene v prvih letih po osvobojenju. Misel koncentriranja industrije v Melju in na Tezno, torej na vzhodu mesta, je pa bila gotovo zelo srečna in je zelo škoda, da se mero-dajni faktorji tega principa niso vedno dosledno držali in dovolili tudi izjeme, ki se bodo v bližnji bodočnosti še težko maščevale.

Za koncentracijo vse mariborske industrije v Melju in na Tezno govorita pred vsem dva važna razloga: zdravstveni in razvojni. Dobro znano je, da tovarne slabšajo zrak in zmanjšujejo zdravstvene pogoje, a mestu škodujejo pač najbolj tedaj, če stojijo tam, od koder navadno piha veter. V Mariboru pa pihajo pretežno vetrovi od zahoda proti vzhodu ali od severa proti jugu. Z ozirom na razvoj mesta pa se ne smeje industrije ustanavljati tam, kjer se razvijajo ali se bodo predvidoma v bližnji in daljši bodočnosti razvijali novi deli mesta. Tovarniški obrati sredi mesta so tedaj zdravstvenemu stanju škodljivi in razvoju in ureditvi mesta v napoto. Tako se n. pr. naša glavna ulica, Aleksandrova cesta, nikdar ne bo mogla urediti in zazidati tako, kakor bi se morala, dokler bo ostala pivovarna Union tam, kjer je sedaj. Bregovom Drave bodo vedno v napoto Bergova usnjarna in drugi objekti med njo in železniškim mostom itd.

Iz vsega tega tedaj jasno sledi, da se v bodoče ne bo smela dovoliti nobena nova industrijska naprava drugod kakor v Melju in na Tezno; stremeti pa bo treba tudi sicer za tem, da se čimprej premestijo tja vsa stara industrijska podjetja iz sredine mesta. Večjo razvojno možnost pa bodo imela seveda ona podjetja, ki se bodo ustanovila ali premestila na Tezno, kajti Melje bo že v najbližji bodočnosti tako zazidano, da ne bo več prostora za razmah in povečave objektov na široko. S tem v zvezi bo pa seveda treba poskrbeti tudi za to, da se bo okoliška občina Tezno priključila mestu in da bo tako prišla k mestu tudi vsa tamkajšnja sedanja in bodoča industrija.

Mariborski in dnevni drobiž

Schäffer Valentin — častni občan Krčevine

Občinski odbor v Krčevini je na svoji redni seji dne 1. februarja soglasno imenoval gospoda Valentina Schäfferja, posestnika in upokojenega žel. poduradnika v Krčevini 163, svojim častnim članom — v priznanje posebnih zaslug za občino Krčevino.

Diploma častnega članstva mu bo na slovesen način izročena jutri, v sredo, dne 12. februarja.

S tem činom počastitve svojega zaslužnega občana je sedanjí občinski odbor poravnal star častni dolg.

Valentin Schäffer, rojen 13. februarja 1843, — torej 87 let star — se je udeležil leta 1866, vojne z Italijo, vstopil 1. 1869. v službo Južne železnice in se dal po 32letni železničarski službi upokojiti; od leta 1877. živi v miru na svojem posestvu v Krčevini.

Leta 1878. je bil izvoljen v občinski odbor Krčevine ter je ostal v njem neprestano do 1. 1919., torej 41 let.

Od leta 1902. je bil župan občine Krčevine ter si je v tej lastnosti nabral zaslug. Razen tega se je več let udeleževal kot član krajevnega in okrajnega šolskega sveta v Krčevini-Lajtersbergu oziroma v Mariboru. — To je bil član okrajnega zastopa mariborskega.

Njegovo življenje je — kakor se vidi — sklenila večna previdnost nadaljšati do skrajnih mej, kar nas so občane srčno veseli. Dolgo vrsto let svojega življenja je g. Schäffer neumorno deloval za korist svoje občine in obenem za svojo ljubljeno družino.

Stari Krčevinari in Mariborčani poznajo še dandanes prav dobro sicer starega, toda telesno in duševno dobro ohranjenega, ljubeznivega in prijaznega g. Schäfferja, ki kljub visoki starosti kaže živo zanimanje za božjo prirodo in vse, kar se godi v domači občini in v svetu. Po kremeniti značajnosti in uslužnosti do vsakogar si je pridobil ljubezen in spoštovanje vseh svojih soobčanov ter mnogih prijateljev in znancev.

Naša iskrena želja je, naj g. Schäffer še dolga leta uživa zasluženost, katero mu je naklonil na podlagi njegovih zaslug občinski odbor, naj ostane do skrajnih mej svojega delovnega življenja vedno krepak na duhu in telesu. — v veselje svoje družine, vseh svojih prijateljev in soobčanov v Krčevini, ki smo ponosni nanj kot živo občinsko kroniko.

Otvoritev promet na novozgrajeni progi Krapina—Rogatec.

Slavnostna otvoritev proge se bo vršila v nedeljo, dne 16. tm. in se preda naslednjega dne 17. februarja javnemu prometu. Vozni red je razviden iz oglasov na postajah.

Smrtna kosa.

V Framu je umrla včeraj posestnica Terezija Černež, roj. Tement. Bila je vrhla žena, dobra mati in skrbna gospodinja. Blag ji spomin, žalujemo naše iskreno sožalje!

Iz šolske službe.

Profesorjem na mariborski gimnaziji je imenovan slavist Jan Šedivy.

Narodno izzivljanje.

V soboto je imel mariborski »Männer-Gesangverein« svojo pustno zabavo, ki je privabilo iz vse okolice številne nemške goste in je bila tudi prav animirana. Rajalo se je do poznega jutra in je bila prireditelj vseskozi dostojna. V nedeljo pa je šla potem večja družba od te zabave v neko restavracijo ter se utaborila v posebni sobi, kjer se je zabava nadaljevala. Slišalo se je heilanje, slišala se je pa tudi večkrat v zboru petja himna bivšega nemškega cesarja. Vsakokratnemu petju te himne so sledili navdušeni »heil«. Čudimo se, da je gostilničar to trpel. Še bolj pa smo se čudili, videč prihajati iz te družbe sina nekega slovenskega trgovca, ki igra v trgovskem pokretu zelo važno vlogo. Objavljamo to brez komentarja z resno pripombo, da pridemo drugič z imeni na dan.

Šestdesetletnica gospe Ljubice Marinove.

Te dni je v krogu svojcev slavila šestdesetletnico svojega življenja gospa Ljubica Marinova, vdova po umrlem profesorju učiteljšča g. Stanku Marinu, mati mariborskega zdravnika g. dr. Vilka Marina, diaka Umetniške akademije v Nancyju g. Stanka Marina, gospe Ljubice dr. Lebarjeve, soproge zdravnika v Križevcih pri Ljutomeru in Ele Kocuvanove, soproge šefa davčne uprave v Mariboru. Gospa Ljubica Marinova je znana zlasti izza časov predvojnega slovenskega družabnega življenja. Bila je neumorna tiha in skromna delavka nele v Dramatičnem društvu, ki mu je bila dolgo časa stember, sodelovala je aktivno na vseh prireditvah Ciril Metodove družbe, Sokola, budila in vodila je predvojno sportno gibanje Slovencev, zlasti tenis in kolesarstvo, bila je nesebična podpirateljica revnega dijaštva in se lahko s ponosom spominja nazaj, da so pod njenim varstvom stanovali kot dijaki mnogi današnji visoki funkcionarji, vseučiliški rektorji, primariji, konzuli, predsedniki sodišč itd. Tik pred svetovno vojno je še sodelovala na znani sokojski slavnosti v Rušah in cele tedne je pričakovala rodbina, da bo tudi njo zadela usoda mnogih drugih Slovencev iz Maribora in okolice, ki so romali v graške ječe. Gospa Ljubica Marinova je doma od Sv. Tomaža pri Ormožu in ožja rojakinja g. min. v p. dr. Kukovcu. Vrli rodoljubki in dobri mamici želimo še mnogo, mnogo let zdravja in sreče tudi mi!

Zadnja pot Mirka Ribariča.

nadinspektorja finančne kontrole, je bila pač najlepši dokaz, kako prižubljen je bil pokojnik. Do njegovega zadnjega, skromnega domovja ob vznožju zasneženega Pohorja so ga spremili včeraj razen finančne kontrole, ki je položila na krsto tudi krasen venec z državno trobojnico, številni rojaki iz Primorja in pokojnikovi osebni prijatelji. Cerkvene obrede in blagoslovitev trupla je izvršil prota g. Trbojevič, cerkveni zbor pravoslavne občine pa je prepeval večno lepe korale. Pred mrtvašnico je pevski zbor »Jadrana« zapel veličastno žalostinko »Človek, glej dognanje svoje«, ob odprtem grobu pa je izpregovoril svojemu dragemu prijatelju in sodelavcu v mariborski slavni cerkveni občini v zadnje slovo prota g. Trbojevič, naglašujoč zlasti pokojnikovo pošteno slovansko dušo in srce ter neomajno vero v častno poslanstvo jugoslovenskega naroda. Pevci so zapeli še tiho, večno lepo »Vigred se povrne«, nakar je začela padati gruda v sveži grob.

Nenadne smrti

je umrl v nedeljo dop. v stanovanju v Trstenjakovi ulici 20 24letni delavec v Löblov tovarni Leopold David. Našla ga je sestra, ki je prišla krog 11. ure domov, pri mizi slonečega. Mislija je, da spi. Pozneje so ugotovili, da je mrtev. Zadel ga je srčna kap.

Slaboumno žensko.

okoli 20 let staro, v kmečki obleki, so pred par dnevi ustavili na meji avstrijski orožniki in jo oddali naši obmejni policiji. Ženska pravi, da se piše Julijana Jurčič, ne ve pa, odkod je doma. Fantazira nekaj o Kamnici in Bresternici. Kdor bi kaj vedel, naj javi policiji.

190 kg govedine

se bo prodajalo v sredo 12. tm. od 8. ure naprej v utici mestne klavnice na sejmišču po ceni 8 Din za kg in sicer največ 2 kg na posameznega konzumenta.

20letni slepi pletar košar,

ki se je izučil te obrti v zavodu za slepe v Gradcu, išče zasluzka v tej občini. Delodajalec pletarske stroke so naprošeni, da revuža zaposlijo in mu omogočijo eksistenco. Prijave sprejema socialno-politični urad mestnega magistrata mariborskega, Rotovski trg 9.

Promenadna pot na desnem bregu Drave.

Vprašanje promenadne poti na desnem dravskem obrežju med državnim in železniškim mostom je stopilo v novo fazo, ker je banska uprava sedaj dala delo, naj mestna občina zaprosi za razlastitev vseh parcel, kojih lastniki so ugovarjali. Mestna občina bo to napravila do tekom tega meseca.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Torek, 11. februarja ob 20. uri »Sneg«, ab. A. Premijera.

Sreda, 12. februarja. Zaprto.

Četrtek, 13. februarja ob 20. uri »Lepa pustolovščina«, ab. B. Kuponi. Zadnji-krat. Za deco neprimerno.

Ptujsko gledališče.

Sreda, 12. februarja ob 20. uri »Lepa pustolovščina«. Gostovanje Mariborčanov.

»Takrat v starih časih«. V kratkem se bo vršila letošnja premijera izredno priljubljene operete Roberta Stolza »Takrat v starih časih«, ki je v predlanski sezoni bila operetni šlager, tako, da jo je gledališče letos z nova naštudiralo. Zasedba je deloma nova, nastopi ves operetni ansambl in upamo, da bo tudi letos zelo privlačna točka operetnega repertoarja. Režira g. Harastovič, dirigira g. Herzog.

Sloviti ruski groteskni teater »Sinj otica«, ki gostuje pravkar z velikanskimi uspehi po Jugoslaviji, priredi pod vodstvom svojega ravnatelja g. Južnega tri večere tudi v marib. gledališču. Večeri, ki se bodo vršili v drugi polovici tega meseca, bodo zlasti ustrezali publiki, ki se hoče od srca nasmejati. Rezervirajte vstopnice.

Vaša Prihoda pride.

V petek, dne 21. februarja, ob 20. uri bo igral v Unionski dvorani. Prihoda se je v zadnjih letih povzpela na prvo mesto vseh vijolinistov Evrope. Dosegel je teiniko, ki fascinira, ki se zdi nemogoča, njegovi dvoprijemi so nedosežena specialiteta vsega glasbenega sveta. On je višek znanja, višek virtuoznosti, višek vijolinke umetnosti.

Matice Hrvatske knjige so došle.

Za leto 1929 so izšle Andrič: Narodne pjesme; Gjalski: Pod starim krovom; Bjelovučić: Crvena Hrvatska; Dubrovnik; Bubanović: Iz moderne kemije in Hrvatsko kolo (ilustr.) in Truhelka: Bogorodičine tresnje. Vseh šest knjig 150 Din, vezane 166 Din in poština. Lanskih 8 knjig stane 150 oziroma 240 Din. Knjige se dobe ali naroče pri poverjeništvu Slovenska ul. 12, M. Favai.

Mariborsko slov. žensko društvo naznanja, da so došle iz Ljubljane knjige za naročnice »Belo-modre knjižnice«. Dobijo se v sredo in četrtek, 12. in 13. tm. od 10.—12. ure in od 15.—17. ure, v petek in soboto od 10.—12. ure v društveni sobi — dekliška meščanska šola v Cankarjevi ul. III. nadst. Naročnice naj prinesejo s seboj potrdilo o plačani naročnini in 1.50 Din za poštino.

Specialni program bavarskega komika Oskarja Pauliga, se vrši danes v torek in jutri v sredo v Veliki kavarni.

Socijalno zavarovanje delavcev

SRBIJANCI NA STALIŠČU POPOLNE AVTONOMIJE V ZAVAROVANJU.

Beograjski »Trgovski Glasnik« je objavil te dni članek, ki je zelo zanimiv z ozirom na stališče, ki ga zavzema srbijansko javno mnenje napram reviziji socialnega zakonodavstva. Zanimiva je ta razprava najuglednejšega beograjskega lista zlasti radi tega, ker je z ozirom na skrajno birokratično upravo pri zavarovanju prodrlo tudi v srbijanskih delavskih in gospodarskih krogih stališče popolne avtonomije v zavarovanju, stališče, ki ga že od vsega početka zastopa tudi v Sloveniji.

Članek se glasi: »Dolgo se govori in z raznih strani predlaga, da naj se izpremeni zakon o zavarovanju delavcev. Nedvomno je, da niso motivi za izpremembe in nameni za eventualnimi izpremembami pri vseh, ki zahtevajo te izpremembe enaki. Toda, kakor se zdi, je skupen motiv za zahtevane izpremembe iskati v delovanju dosedanjih uradov, posebno pa centrale.

Zakon o zavarovanju delavcev je rodila človekoljubna ideja, da se pomaga delavstvu. Zakonodajalec v resnici ni mislil, da se ta močni instrument za pomoč delavstvu more izpremeniti v ustanovo, ki služi v prvi vrsti onim, ki jo vodijo, nadalje politiki gotovih mest ali krajev, a šele na to delavstvu v splošnem. Na žalost se je to kmalu zgodilo. Dober namen se je opustil in imeli smo priliko slišati, da so se izvršile povere, da se je z delavstvom čestokrat ravnavalo slabo, da je urad percentualno več izkoristilo osebe urada, kot delavstvo. Po gotovih poročilih, ki so zelo verjetna, je bilo uradno osebe prepričano, da so delavstvo in uradi radi njih in ne nasprotno! Sploh niti način gospodarjenja z imovino, niti duh, ki preveva urade, niso dobri. V resnici je skrajni čas, da se to uvidi in radikalno ozdravi.

Dr. Kosta Jovanović, beograjski zdravnik, je v članku, ki je bil priobčen v »Politiki«, podal interesantne podatke, ki ne smejo ostati brez posledic. On trdi, da je od leta 1922 do konca leta 1928 vplačalo delavstvo Din 1.372.615.718. Od te ogromne svote se je izdalo za upravne stroške Din 225.239.752, a za zdravniške, zdravila in zdravstvene potrebe delavstva okoli 170 milijonov dinarjev. To pomeni, da je stalo osebe za 55 milijonov več, nego se je potrošilo za svrhe, radi katerih obstoji delavsko zavarovanje. Kako brezvestno se je delalo z delavskim denarjem, se vidi iz naslednje izjave g. dr. Jovanovića: »V navedenih letih (1922—1928) je znašalo izplačilo podpor in drugih oprem zavarovanih članov Din 8.218.139, a za iste svrhe se je izplačalo družinam osebja, zaposlenega pri uradih, 56.697.770 Din.« Te številke govore že same dovolj in jim ni treba komentarija.

Dokler obstojajo uradi zavarovanja delavcev, morajo odgovarjati namenu. Skrb, interesi za delavstvo, morajo stati na prvem mestu, a vse ostalo na dru-

gem. Zakon o zavarovanju delavcev se ne more izpremeniti v zakon o zavarovanju uradniškega osebja in v drugi vrsti šele delavcev. Še manj pa se sme dovoliti, da bi osebe ali uradni zdravniki mučili delavstvo. Tako osebe, kakor tudi zdravniki so plačani za to, da so na razpolago zavarovancem, oboleli člani ali njih družine morajo biti pregledani takoj in pravočasno. Podpore se morajo izplačati prav tako hitro, da je pomoč učinkovita. To so pripombe, koje se morajo napraviti na pritožbe, ki se čujejo glede dela po uradih. Toda nekaj je še, o čemer se mora resno pomisliti. Dr. Jovanović pravi v svojem članku: »Vsi milijoni dinarjev, ki jih zbira 24 uradov v predvojni Srbiji, gredo v centralo, v Zagreb, kjer se odloča o njih usodi in uprabi.« In kako se odloča, to znamo mi sami in o tem govori tudi g. dr. Jovanović v naslednjih vrsticah: »Toda ni čudno, da je Osrednji urad v Zagrebu napravil zase in za svoje zavarovance razkošne ambulatorije, najmodernejša kopališča, vse možnosti za zdravljenja itd. Dočim drugi uradi, ki doprinesejo ves denar od znojnih mezd svojih zavarovancev, nimajo gotovo ničesar od tega.«

Denar zbran od delodajalcev in delavcev iz teh krajev se toraj uporablja redno za delavstvo in urade iz drugih krajev. To je činjenica, proti kateri moramo protestirati, moramo to iz prostega razloga, ker tako zahtevajo interesi našega delavstva in interesi naših krajev sploh. V Beogradu, kot mestu in beograjskemu delavstvu se mora prepustiti to, kar jim pripada po pravici in po njih moči, če se noče napraviti kaj več.

Dosedanje nepravilno delovanje Osrednjega urada je vsililo idejo o reviziji zakona. Ne more se dovoliti, da se z delavskim denarjem da enim vse, drugim ničesar. Tudi mi zahtevamo v interesu mesta in v interesu delavstva, da se revizija izvrši tako, da se centrala preloži v Beograd: tam kjer je centrum države, mora biti logično tudi center zavarovanja delavstva. Končno je čas, da tudi beograjsko delavstvo dobi za težke vlozene milijone to, kar more in mora dobiti. Ako se pa tega ne more doseči, ne preostane ničesar drugega, kot da se odcepijo ti kraji in da se vsakemu prepusti svoboda razpolaganja s sredstvi, ki se zbirajo na določenem teritoriju.

Niti beograjsko delavstvo, niti beograjski delodajalci niso pripravljeni trpeti še nadalje varuštva, ki gre celo tako daleč, da se ondotno osebe namešča po naših uradih. Nepravilni dosednji politiki z delavskim denarjem je treba napraviti konec. Nelogično je trpeti stanje, ki se tako v delavskih, kakor tudi v gospodarskih krogih Beograda smatra kot zasega delavskega in delodajalskega denarja ne samo Beograda, ampak cele predvojne Srbije.«

Rekordne posebnosti leta 1929

Živimo v stoletju gonje za rekordi. Iz tega nastajajo v raznih delih sveta tudi mnogi nesmisli, ki naj bi kot rekordni bluffi presenetili svet. Mnoge izmed teh rekordov bi trebalo izročiti v presojo psihiatrom. Minolo leto je prineslo nekaj takšnih »svetovnih mojsterstev«, na katerih je Evropa poleg Amerike znatno udeležena.

Ime Louisa Karanskega doslej še sicer ni vnešeno v noben naučni besednjak, a v časopisih je bilo že mnogokrat omenjeno. Ta odlični prebivalec Chicaga je namreč nepremagljivi šampion v uživanju jajc. Pri neki priliki je izpil 40 surovih jajc tekom 79 minut. Neki Dunajčan je prvak v uživanju cmokov: pojedel jih je na mestu 69. Rekord v obiskovanju banketov je dosegel Mr. Clair, predsednik francoskega Touring-kluba. V minoli sezoni se je udeležil nič manj ko 400 banketov in na vsakem je imel govor ali vsaj napitnico.

Belgijec Avgust Meunier je potolkel dozdajni rekord v številu besed, napi-

sanih z drobno pisavo na razglednici. Ta rekord je imel dozdaj Američan Schneider z 11.000 besedami. Meunier ga je potolkel z 17.131 besedami. Delo je skočal po 14-letnem trudu in je tako dosegel tudi rekord vztrajnosti v pisanju ene razglednice.

Najhitrejša evropska strojepiska je Francozinja Odeta Priau, ki je v oficijelni tekmi natiskala v minuti 96 francoskih besed. Njujorška stenotipistka Germaine Bajot pa je pri neki tekmi dobila naslov žene z najkrasnejšimi rokami. Največji lepotični zavod na Broadwayu jo je takoj sprejel kot manekino za mesečnih 2500 dolarjev. Seveda si je dala gospica Bajot svoje rekordne lepe roke takoj zavarovati za 100.000 dolarjev.

Minister Wilfred Buekins v Chicagu pa je postavil nov svetovni rekord v vztrajnostnem plesanju za osemdesetletne, zakaj plesal je neprestano 6 ur 11 minut. Svetovni rekord v vztrajnem plesu za mlajše pa je dosegel Dunajčan Gagavzok, ki je plesal neprestano 79 in pol ure. V vztrajnem igranju na klavir sta v minulem letu imela dvoboj Američan Kemp in Anglež Maks Bridge iz Manchesterja. Kemp je dosegel 64 ur,

Bridge ga je za eno uro potolkel. Tedaj pa se je pojavil Dunajčan Geza Sedovskij, ki je dosegel lani 77 in pol ure, letos pa že 82 ur. Njegov zadnji rekord lanskega leta je namreč potolkel mesarski pomočnik in pianist Oton Braun-Novak z 81 in pol ure. Pravcati živčni fenomen je John Barrington iz Ontarija, ki je vzdržal cel teden v poslušanju sviranja na gosli, katero so izvajali začetniki in tudi dobri goslači.

Šampionka v poljubljanju je koristka Elsie Laureton v Delmaru. Njeno srce je doseglo, po preizkuših strokovnjakov-znanstvenikov, pri poljubih njenega partnerja petnajstkrat več udarcev nego srca njenih tovarišic, ki so z njo tekmovali.

Med Parizom in Bostonom se je bila bitka za svetovni šampionat v prepotovanju Oceana. Rekord je imel do lani predsednik francosko-ameriške trgovske zbornice James, ki je službeno dokazal, da je 55-krat potoval z ladjo iz Amerike v Evropo in 55-krat obratno, torej skupaj 110-krat. Lani pa ga je potolkel Američan Peabody, ki je dokazal, da ima za seboj že 119 potovanj čez Ocean. James je javno izjavil, da hoče doseči nov rekord. A tudi Peabody hoče vztrajati v boju za prvenstvo.

Kralj v štetju denarja je blagajnik neke londonske banke, ki tekom 9 minut prešteje in uredi nad 1000 komadov kovane denarja.

Ti kratki podatki kažejo, da so ljudje na svetu, ki se potegujejo vsled izobilja časa dostikrat tudi za uprav nesmiselne rekorde.

Uažne pozabljeni obletnice

Ves kulturni svet se pripravlja letos, da čim slovesneje proslavi 2000 letnico rojstva slavnega rimskega pesnika Virgila. Toda nihče ne pomisli, da je bil istega leta, 170 pred Kristovim rojstvom, rojen tudi Herod, kralj Židov. Čas pač prerešeta dogodka in vedno manj ostane v spominu človeštva.

Sto let starejši kot Virgil je pesnik Attius, znani traged. Kdo ga pozna sedaj? L. 170 pred Kristom je sirski kralj Antioh osvojil Jeruzalem, oplenil Salamonovo svetišče in pobil 40.000 Židov. In istega leta, kakor se poroča, so na Kitajskem iznašli papir.

L. 270. pred Kristom je umrl Epikur, l. 470 p. K. so Atenci opd Cimonom porazili perzijsko brodoge, l. 670 je Psaemetih zasedel prestol Egiptčanov, l. 770 sta bila baje rojena Romulus in Remus, ustanovitelja večnega mesta Rima, l. 1970. pred Kristom je kraljico Semiramido umoril njen lastni sin.

Gremo pa lahko še nazaj. Zgodovinar Jackson je preložil svetovni potop na l. 3170 pred Kristom. Bili so celo zgodovinarji, ki so datirali ustvaritev sveta z letom 5270 pred Kristom. Od tedaj bi torej preteklo 7200 let. Toda zgodovinarji so bili v tem pogledu gotovo nekoliko preveč natančni.

Pred 1900. leti je bil po sv. pismu Jezus krščen v reki Jordan. Pred 1800 leti je umrl zgodovinar Tacit, isto leto je cesar Trajan vnovič zgradil Jeruzalem. Pred 1500 leti je umrl sv. Avguštin, pred 500 leti so Angleži ujeli in sežgali devico Orleansko. Pred 300 leti je umrl slavnj zvezdoslovec Kepler.

Predor skozi Mont Blanc?

Francoska vlada se bavi z gigantskimi načrti za izgradnjo prometne mreže. Med drugimi načrti je zlasti zanimiv oni o direktni zvezi Dijona z Ženevo s celo vrsto predorov skozi gorovje Fancille. Železniška zveza Pariz—Ženeva bi se na ta način skrajšala za 135 km. Največji predor bi šel skozi Mont Blanc, dolg 35 km, ki bi bil največji predor na svetu. Stroški bi znašali krog 8 do 10 milijard frankov. Seveda je vprašanje, ali je načrt tehnično izvedljiv, ker je znano, da je temperatura tako globoko pod zemljo silno visoka, do 100 stopinj Celzija.

»Grof Zeppelin« ne bo mogel več v Ameriko.

Njujorški tisk izve, da ameriško ministstvo mornarice ne bo več dovolilo izkrcavanje Zeppelina v Lakehurstu. Ako bo to res, bo moral »Grof Zeppelin« ukiniti svoje prekooceanske polete, ker je Lakehurst danes edino mesto, kjer se more izkrcati.

Sokolstvo

Sokol Maribor matica

obvešča tem potom vse članstvo prejšnjega Sokolskega društva v Mariboru, da jih smatra svojim članom, ako se do 12. tm. ne izjavijo protivno. Obenem objavljamo, da ima društvo svoje uradne ure vsako sredo (izvzemši praznike) od 18.15 do 19.15 v društveni sobi v Narodnem domu, I. nadstropje. Zdravo. — Odbor.

Sokol v Studencih

je avtomatično prestopil v novo organizacijo Sokola kraljevine Jugoslavije. Zato sporoča vsemu svojemu dosedanjemu članstvu, da ga smatra tudi sedaj v novi organizaciji včlanjenega pri društvu. Kdor iz dosedanjega članstva pa ne želi pristopiti v novo organizacijo, naj to pismo ali ustmeno izjavi do nedelje 16. tm. Ustne izjave se sprejemajo v soboto od 17. do 18. ure in v nedeljo od 10. do 12. ure v Sokolskem domu.

Sport

ISSK Maribor — lahkoatletska sekcija.

Pozivajo se vsi lahkoatleti, člani sekcije, da se sigurno udeležijo obveznega sestanka v sredo 12. tm. ob pol 20. (8) uri v klubiški sobi hotela Zamorec! Sestanek važen tudi za nove člane! Ustanovitve rokometne družine, reorganizacija sekcije, začetek rednih vežb (treningov), udeležba pri nastopih. Posebno sigurne udeležbe se prosijo gg. Koren I, II, Rak, Gržina, Stropnik, Konič, Straus, Lah, Strojani, Priveršek, Gala, Pinterič, Vladko, Jordan, Mikuš, Verstovšek, Majer, Paolo! — Načelnik sekcije.

Medmestna tekma Beograd—Zagreb.

V nedeljo dne 16. tm. se bo vršila v Beogradu konferenca delegatov vseh podsavezov J. N. S. a in istočasno medmestna tekma Beograd—Zagreb. Podsavezni kapetan Z. N. P. je nominiral v reprezentanco Zagreba sledeče igralce: Mihelčič, Koch, Rajković, Brozović, Premrl, Kunst, Hitrec, Leinert, Šimšir, Babič in Kralj. Tekma se bo vršila na igrišču Jugoslavije in bo sodil beograjski sodnik.

Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu.

V Berlinu se je v nedeljo odigral finale na evropsko prvenstvo v hokeju na ledu in je Nemčija zmagala nad Švico v razmerju 2:1. Sedaj je Nemčija prvak Evrope in se bo s Kanado borila za prvenstvo sveta.

V prijateljski tekmi je Kanada porazila Češkoslovaško 14:1!

M. O. L. N. P. — službeno.

Delegat SK Svobode se poziva, da prisostvuje sigurno prihodnji seji, ki se bo vršila v ponedeljek ob 19. uri v kavarni Bristol. Pri nedeljski tekmi SK Ilirija—ISSK Maribor je službujoči odbornik gospod Nerat. — Tajnik.

SK Ilirija v Mariboru.

Prvak ljubljanskega okrožja SK Ilirija gostuje v nedeljo dne 16. tm. v Mariboru proti ISSK Mariboru. Tekma se bo vršila ob 15. uri na igrišču ISSK Maribora v Ljudskem vrtu.

Medmestna tekma Gradec—Maribor.

Graški nogometni savez je predlagal MOLNPU, da bi se vršila v Mariboru dne 13. aprila medmestna tekma Gradec—Maribor.

Cross-country za prvenstvo Maribora.

SK Rapid priredi po nalogu Jug. lahkoatletskega saveza dne 23. marca cross-country za prvenstvo mesta Maribora.

Kubelik bo igral v tonifilmu.

Slavni češki goslač Jan Kubelik je pozvan od ameriškega filmskega koncerna, da prevzame v novem velikem tonifilmu »Mozartovo življenje« vlogo Mozarta in da skomponira glasbo po Mozartovih motivih.

Neenak učinek.

Kmet seči v gostilni in se čudi lepi roki dame, ki mu sedi naproti.

Dama: »To je od tega, ker vedno nisim kožnate rokavice.«

Kmet: »Čudno, že 40 let nosim kožnate hlače, pa moja koža ni tako gladka kakor vaše roke.«

Michel Zévaco

Lukrecija Borgia

Zgodovinski roman

23

XII.

Rafael Sanzio.

Zdaj povedemo bralca v lepo, veliko hišo, ki je stala na pobočju Pincia, enega rimskih gričev.

V prvem nadstropju je bila prostorna sobana, kjer je prihajala luč v valovih skozi ogromno okno, ki se je odpiralo na balkon. To je bila delavnica Rafaela Sanzio.

S pomočjo mladega moža, ki je bil približno ujetove starosti, je slikar snemal slike, ki so krasile stene te delavnice. Kakor sta mladeniča snemala slike, sta jih po vrsti privezavala na motvoz ter jih spuščala z balkona na voziček, ki je stal spodaj pred pragom, tam pa jih je čakal delavec in jih umno nakladal. Vse to je bilo podobno nagli selitvi, ali — skoraj bi lahko rekli — pripravi za beg.

Med delom, ki sta ga opravljala, pa sta se mlada moža neprestano razgovarjala.

»Torej,« je govoril Rafaelov prijatelj, »vse to ti pošljem v Firence?«

»Da, dragi Machiavelli... v Firence... Tam upam najti pomoči in pokroviteljstva po vplivu svojega češčenega mojstra Perugina...«

»Najkasneje v štirinajstih dneh bodo vsi tvoji zakladi v Firenci, za to ti jamčim, Sanzio.«

»Hvala, Machiavelli. Vem, da se lahko zanašam na tvoje prijateljstvo. Toda zakaj mi ne bi maral sam pripeljati mojih slik, namesto da jih pošlješ z drugimi ljudmi... Rim je mrtvo mesto... Firence pa je nasprotno... duševno središče Italije...«

Machiavelli je zmajal z glavo.

»Da,« je dejal, »jaz ljubim Firence kakor ti... In tja se hočem napotiti nekega dne, da uredim svoje zapiske ter pričnem pisati knjigo, ki me preganja v snu... Toda tu nahajam gradivo, ki ga ne bi našel nikjer drugod...«

»Kaj hočeš reči?«

»To, da če hočem napisati svojo knjigo, si ne morem želeti boljšega modela, nego je Borgia... Kakšen prekrasen zločinec je to! Ali si moreš tudi le v sanjah misliti dovršenjšo spojitev krutosti, zvižaje in nasilnosti? Kak čudovit vzorec samodržca je to za tistega, ki hoče navdahniti ljudstvo z grozo pred samodržstvom!... Ah, kako srečen sem, da nisem izvršil svojega namena, zabosti Cezarja!... Res je, da bi bil osvobodil Italijo... Toda, Rafael, jaz hočem, da bo moja knjiga tisti sunek z bodalom, ki prebode trino-ge. Tako bom narisal samodržca, kralja in kneza, da se bo človeštvo trepetaje od groze zarotilo, da se za večne čase osvobodi svojih knezov in kraljev... Ali razumeš, Rafael, da hočem ostati v Rimu in iz bližine preiskovati vest in dejanja te brezhibne zveri, ki se imenuje Borgia?...«

Machiavelli je nenadoma umolknil. Nato si je z vročo roko obrisal čelo in se naglo vrnil k Rafaelu, ki ga je motril z očmi:

»Oprosti, prijatelj, da besedujem o svojih zasnu-

kih, dočim obdajajo tebe resne nevarnosti... Toda o čem si razmišljal ti?«

Rafaela Sanzio je nekaj pretreslo.

»Rosita!« je zamrmral v popadu nenadne tesnobe.

»Tvoja Fornarina!« je nadaljeval Machiavelli. »Ob tej priliki bi mi pač lahko povedal vzroke svojega naglega odhoda... svojega bega, če hočeš.«

»Machiavelli... minute so dragocene... Enkrat, kadar prideš za nama, bodisi v Firence, bodisi v Urbino, izveš vse... Danes vedi samo, da proti Rositi strašna nevarnost... To, kar mi je včeraj pripovedovala Maga iz ghetta, me je potrló do skrajnosti... Jutri zarana, ko posije zarja, bova s Fornarino daleč odhod na Florentinski cesti... Toda pred našim odhodom bo sklenjena najina zveza... poroka na skrivnem, ki ji bodo prisostvovali samo priče...«

»Makar... In kje se vrši poroka?«

»Nocoj, v cerkvi Angelov, ki stoji ob vhodu v ghetto... Tam je nekoč Maga našla mojo ubogo Fornarina... In tam hoče Rosita v svoji ganljivi praznovernosti postati moja žena.«

»Ob kateri uri?«

»O prvi nočni maši... ob dveh zjutraj... Takoj po obredu zapustiva Rim in pojdeva iskat poštno kočijo na kraj, ki mi ga naznačiš ti, dobri moj Machiavelli.«

»Le miren bodi, vse bo pripravljeno... dober voz in urni konji... To je moja reč... Toda, pravkar se spominjam... v svoji miznici imam kakih petdeset zlatnikov... ali jih hočeš?«

»Ne, saj sem bogat; papežev zakladnik mi je izplačal ceno za mojo »Devico v naslanjaču...«

»Snemanje slik je bilo končano.«

Prijatelja sta šla na ulico in se poslovila do obreda v cerkvi Angelov. Dogovorila sta se, da bo Machiavelli pričal Fornarine.

Rafael je dospel do cerkve Angelov in stopil vanjo. Slikar se je oziral po duhovniku, in ko ni videl nobenega, se je že hotel obrniti proti sakristiji; toda prav odondot mu je stopil nasproti menih, kapuco pognjeno na oči, ter prekoračil ladjo. Rafael ga je nagovoril.

»Častiti oče,« je dejal, »ali bi mi mogli povedati, če je župnik te cerkve v tem trenutku tukaj?«

Menih se je naglo ozrl na mladeniča in se zdrznil od presenečenja, ki pa ga je brž potajil.

»Ta častitljivi svečenik je bolan,« je odgovoril, »toda jaz ga nadomeščam... Ali rabite pomoč naše svete vere?«

»Častiti oče,« je dejal slikar po kratkem obotavljanju »gre se o poroki...«

»Dobro, sinko moj... In kaj potem?«

»Poroka bi se morala vršiti... brez svečanosti... in brez hrupa... Nevestina kaprica je... da se ta poroka vrši ponoči...«

»A ženin... ste vi?«

»Da prečastiti.«

»In nevesta... kdo je ona?«

»Kaj to dé?... Imena izveste v določenem trenutku.«

»Dobro, dobro, sinko moj... In vi želite, da se ta poroka vrši ponoči?... Morda želite, da sploh ostane tajna? Vse mi lahko zaupate, sinko moj: tajnosti so dobro spravljene v naših srcih...«

»Gotovo, častiti oče... Ta zakonska zveza mora ostati skrita...«

»Bene, bene... Pri nas imamo eno mašo ob eni popolnoči, drugo pa ob dveh...«

»Ta bi mi bila pogodi...«

»Izvrstno... In kdaj?«

»Se to noč, častiti oče! Ali se vam ne zdi prav?«

»Kako se mi ne bi zdelo? Bodite to noč ob dveh z nevesto in s pričami na tem kraju... pa vas po-ročim.«

Rafael se je zahvalil menihu in odhitel na prosto. Častiti oče pa je počakal, dokler ni mladenič izginil, nato pa je naglo odšel v sakristijo. Tam je star duhovnik urejeval omaro, kamor so spravljali mašno pripravo.

»Fra Domenico,« je dejal menih, »vi se vrnete domov.«

Duhovnik se je ozrl v prečastitega z osuplim pogledom.

»Kajti... vi ste bolni,« je nadaljeval ta.

»Bolani da sem, don Garconio?«

»Da! Do jutri! Ali me razumete?« je povzel menih z glasom predstojnika.

Duhovnik se je ponižno naklonil.

»Naj se zgodi vaša volja, don Garconio!« je zamrmral.

»Zjutraj se lahko vrnete v cerkev. Dotlej pa mi verjemite in ostanite v postelji...«

Duhovnik je zavzdihnil, izročil menihu ključ cerkvenih vrat in se odstranil. Nato je odšel tudi menih, zaklenil vrata cerkvice ter se z vso naglico napotil proti Vatikanu.

»Ena je ura. Meščani, spite v miru!«

Nočni čuvaj je bil zaklical ta klic ob vhodu v mesto — a vstopil ni...

V mračnem Maginem stanovanju sta se bila Rafael Sanzio in Rosita, mala Fornarina, njegova nevesta, poslovila od stare čarovnice. Maga, na videz mirna, skoraj da brezbržna, je božaje tolažila Fornarina, ki je plakala v njenem naročju...

»Mamica,« je prosila Rosita, »pojdite z nama... Še je čas!...«

»Treba je, da ostanem!« je odgovorila čarovnica s trdnim glasom. »Pozneje... nemara... pridem za vama! Toda zdaj moja naloga še ni končana... Najprej mora biti ta dovršena... sicer bi ne bilo več pravice na svetu!«

Zdelo se je, da se skriva na dnu teh besed, izgovorjenih z glasom neukrotljive odločnosti, nekaj težkega in pretekega.

Komu je veljala ta pretnja?... Rafael v svoji sanjivosti si je za hip zastavil to vprašanje. Nato se je vrnil k resničnosti:

»Ravnali boste po svoji volji, Maga,« je dejal z ganjenim glasom. »Na Rositini sreči bo ostala senčna pega, dokler ne bo v njeni bližini tudi vas... Toda kadar se odločite, da pridete za nama in opustite strašno življenje, ki ga živite v tem ghetu, boste imeli dvoje otrok, ki vam bosta storila starost sladko in srečno...«

»Matil! Matil! Kako naj živim ločena od vas?« se je zdaj oglašila Fornarina.

(Nadaljevanje sledi)

Mali oglasi, ki služijo v posredništvu in socialne namene občin; vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Ženitve, dopisovanje in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Snežne čevlje in galoše

vulkanizira najceneje čevljarska delavnica Avgust Gusel, Radvanjska cesta 1. 378

Lepo meblirano sobo

v bližini parka oddam boljšemu gospodu. Vhod popolnoma seperiran iz stopnic. Naslov v upravi Večernika. 429

Opremljeno sobo

oddam gospodični uradnici. Razlagova ulica 25, II. nadstr., desno. 419

Hišo,

trgovsko ali tudi drugo na prometni točki Maribora kupim. Ponudbe z opisom in navedbo cene na upravo lista pod »K. N.« 427

Dijaka

sprejemem na stanovanje. Naslov v upravi lista. 424

Stanovanje,

soba in kuhinja, električna luč, oddam s 1. marcem za mesečnih 250 Din. Naslov v upravi »Večernika«. 425

20% kronske bone kupimo!

Plačamo najvišjo dnevno ceno. Prometna bančna družba, Maribor, Cankarjeva ulica 14. 307

Dve gospodični

uradnici se sprejme na stanovanje in hrano. Krekova ulica 5/I., desno. 420

PRODAJA iz Inventure izločenega POHIŠTVA

16 vrst različnih garnitur spalnih in jedilnih sob. Privatni kupci odločite se hitro! Izrabite to ugodno priliko prištediti si

50%

„WEKA“ MARIBOR ALEKSANDROVA CESTA ST. 15

ZEISS PUNKTAL

Diplomirani optik z državnim izpitom

PETELN MARIBOR, GOSPOSKA 5

Spominjajte se CMD!

Par težkih konjev

z opremo, event. tudi z vozom vredima »Lajtersperška opekarna« pri Mariboru 381

na prodaj!

Državna razredna loterija

Poročilo iz kolekture ANTON GOLEŽ, MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 42. Zrebanje II. razreda 19. kola dne 10. februarja 1930. (Za tiskovne pogoške se ne odgovarja).

Dobile so sledeče srečke: 200.000 Din št. 99.386; 80.000 Din št. 94.055; 60.000 Din št. 42.778; 40.000 Din št. 62.132; 30.000 Din št. 87.216; 20.000 Din št. 82.035; 10.000 Din št. 64.406; 84.187; 7000 Din št. 80.129; 56.112; 88.479; 3000 Din št. 17.486; 55.994; 59.663; 68.492; 70.243. Prihodnje zrebanje dne 6. marca. (V preteklem zrebanju je padla premija na četrtinske srečke).